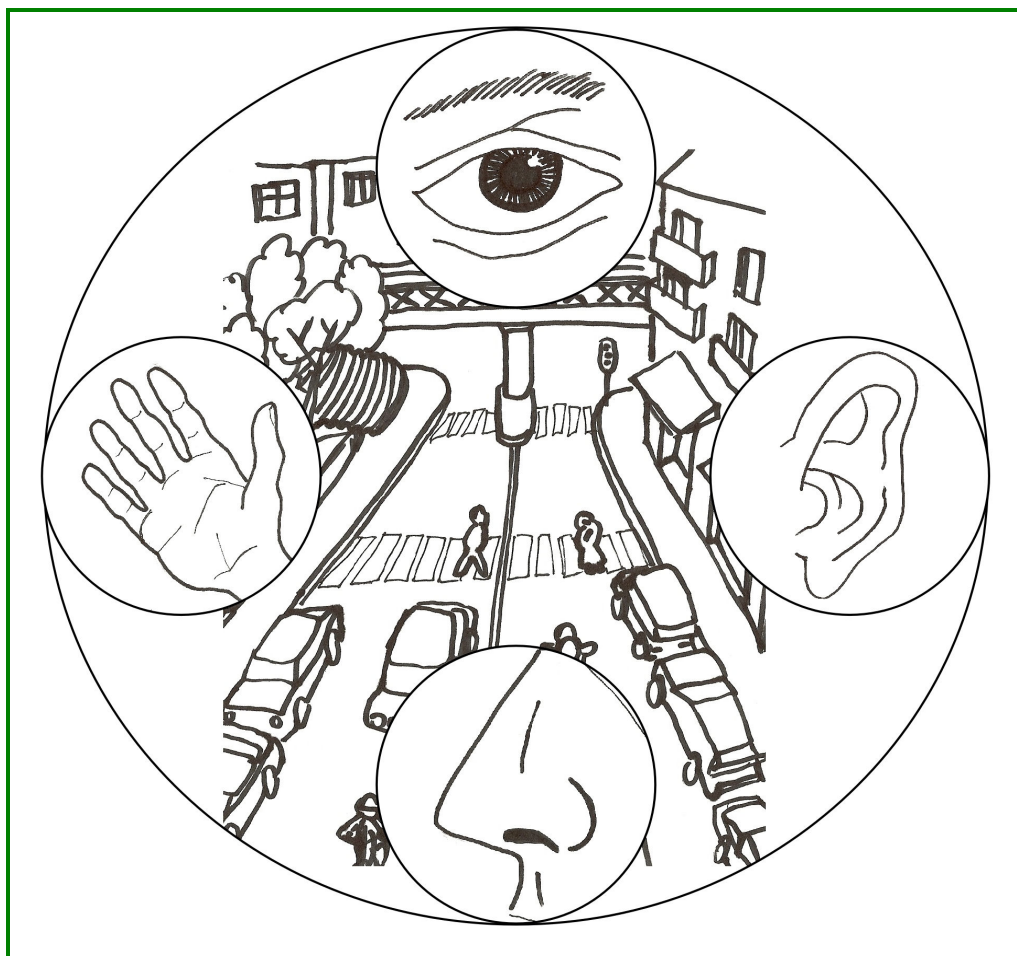

Sentim la ciutat

Guia del mestre

“Descobreix la teva ciutat”

Autora: Anna Añó Luna
LACERTA. Serveis Mediambientals

Maquetació:

Dades edició:

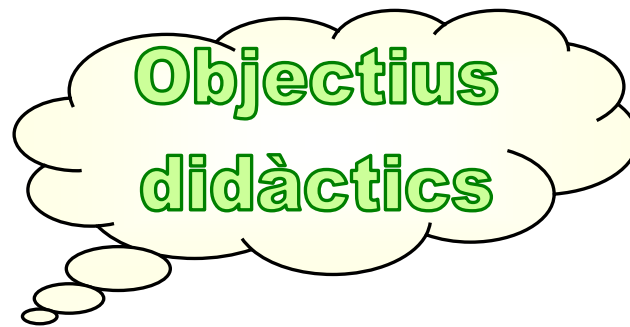
→ Presentació.....	4
→ Objectius didàctics	5
→ Inserció curricular.....	6
→ Continguts.....	7
→ Descripció de l'activitat.....	12
→ Activitats complementàries	16
→ Annex: Quadern de l'alumne	18

Presentació

“Descobreix la teva ciutat” és un programa d’activitats didàctiques per conèixer l’entorn més proper dels alumnes que cursen els seus estudis en els diversos centres educatius de Tortosa, comprenent tant la pròpia ciutat com les seves pedanies, l’educació primària i secundària, l’educació formal i no formal.

L’activitat “Sentim la ciutat” vol complementar l’oferta didàctica existent del programa “Descobreix la teva ciutat”, oferint una activitat per als més petits que els implica en diverses percepcions de la ciutat mitjançant l’ús dels sentits. L’activitat té una doble finalitat didàctica: una d’observació i aprenentatge sensorial, utilitzant quatre dels sentits (vista, oïda, tacte, olfacte), l’altra de donar a conèixer diversos elements que conformen el nostre entorn més proper.

“Sentim la ciutat” va adreçada als alumnes d’educació infantil, encara que també és apta per alumnes d’educació especial assimilables a aquest nivell. Es du a terme fora del centre, a l’entorn de la plaça de l’Auditori Felip Pedrell. Allí es realitzen una sèrie de jocs experimentals, en dos entorns diferents, per exercitar els sentits en la descoberta de l’entorn. L’activitat es recolza amb una fitxa de reconeixement dels elements del paisatge per l’alumne, un quadern del mestre, i amb el guiatge i les explicacions d’un monitor en el seu desenvolupament.

Objectius didàctics

Els objectius a assolir amb la realització de la present proposta d'activitat d'educació ambiental de descoberta de l'entorn de Tortosa mitjançant els sentits són els següents:

Objectius generals

1. Donar a conèixer a l'infant el seu entorn més proper: la ciutat de Tortosa.
2. Promoure l'ús de diversos sentits per explorar l'entorn

Objectius específics

1. Augmentar l'autonomia de l'infant, progressant en el coneixement i domini del seu cos
2. Desenvolupar les possibilitats sensorials
3. Observar i experimentar en l'entorn proper amb curiositat i interès, interpretant-lo
4. Despertar en l'alumne nous punts d'interès vinculats a la descoberta de l'entorn
5. Pensar, crear i elaborar explicacions sobre el món natural, social, físic i material
6. Fomentar la cooperació i el treball en grup entre els alumnes
7. Afavorir la creació de models abstractes sobre l'entorn
8. Desenvolupar la comunicació oral vinculada a l'experiència

L'activitat s'engloba en el currículum del segon cicle d'educació infantil (*Decret 181/2008, de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil*, publicat el 16 de setembre de 2008 al DOGC número 5216). Es tracta d'una activitat transversal a les tres àrees de coneixement d'aquest currículum:

- Àrea de descoberta de l'entorn
- Àrea de descoberta d'un mateix i dels altres
- Àrea de comunicació i llenguatges

Així l'activitat esdevé un dels *espais d'aprenentatge globalitzats*, la necessitat dels quals s'expressa en el currículum, *on estableixen relacions entre els continguts de les diferents àrees, a fi que es contribueixi al desenvolupament de les nenes i els nens, acostant-los a la interpretació del món, donant-hi significat i facilitant-los la participació activa.*

L'activitat treballa en les següents capacitats de les àrees del currículum del segon cicle d'educació infantil:

Àrea de descoberta d'un mateix i dels altres

Autoconeixement i gestió de les emocions

- ✓ Exploració i reconeixement de les pròpies possibilitats a través del cos: emocionals, sensorials i perceptives, motrius, afectives i relacionals, expressives i cognoscitives.
- ✓ Actitud optimista, esforç i iniciativa per anar resolent situacions de dificultat: físiques, emocionals, relacionals i intel·lectuals; comptant amb l'ajut de les persones adultes o els iguals.
- ✓ Confiança i seguretat en els progressos propis. Autoregulació progressiva d'emocions per aconseguir un creixement personal i relacional satisfactori.

Joc i moviment

- ✓ Gust i valoració del joc, l'exploració sensorial i psicomotriu com a mitjà de gaudi personal i de relació amb si mateix, amb els altres i amb els objectes.
- ✓ Exploració de moviments en relació amb un mateix, els altres, els objectes, i la situació espaciotemporal, tot avançant en les possibilitats expressives del propi cos.
- ✓ Experimentació i interpretació de sensacions i significats referits a l'espai: dintre-fora, davant-darrere, segur-perillós, entre altres, i referits al temps: ritme, ordre, durada, simultaneïtat, espera.
- ✓ Creixement personal en el desenvolupament de diversos jocs: de maternitat, de contrastos, exploratoris, sensoriomotors, simbòlics.

- ✓ Comprensió i valoració progressiva de la necessitat de normes en alguns jocs.
- ✓ Prudència davant algunes situacions de risc o perill.

Relacions afectives i comunicatives

- ✓ Sentiment de pertànyer al grup i compromís de participar en projectes compartits.
- ✓ Reflexió sobre les relacions que s'estableixen en els grups i participació en la concreció de normes per afavorir la convivència.
- ✓ Disposició a la resolució de conflictes mitjançant el diàleg, a l'assumpció de responsabilitats i a la flexibilització d'actituds personals per trobar punts de coincidència amb els altres i arribar a acords.

Autonomia personal i relacional

- ✓ Desig d'autonomia i iniciativa pròpia.
- ✓ Seguretat i confiança en les pròpies possibilitats d'aprenentatge i satisfacció pels progressos assolits.

Àrea de descoberta de l'entorn

Exploració de l'entorn

- ✓ Observació i identificació de diferents elements de l'entorn: materials, objectes, animals, plantes, paisatges.
- ✓ Observació i identificació de qualitats d'elements de l'entorn.
- ✓ Observació i identificació de fenòmens naturals: dia, nit, sol, pluja, núvols, vent, entre altres, i valoració de la seva incidència en la vida quotidiana.
- ✓ Ús de diferents recursos gràfics per recollir i comunicar les observacions com el dibuix o la càmera fotogràfica, entre altres.
- ✓ Respecte pels elements de l'entorn natural i social i participació en actuacions per a la conservació del medi.

Experimentació i interpretació

- ✓ Observació i reconeixement de semblances i diferències en organismes, objectes i materials: color, grandària, mida, plasticitat, utilitat, sensacions i altres propietats.
- ✓ Mesurament d'objectes manipulables per conèixer-ne les característiques i comparar-los. Ús d'estratègies de mesurament de longitud, capacitat, massa, temps, temperatura, fent estimacions i prediccions i usant unitats no convencionals.
- ✓ Observació de característiques i comportaments d'alguns animals i plantes en contextos diversos: com són, com s'alimenten, on viuen, com es relacionen.
- ✓ Curiositat i iniciativa per la descoberta, per fer-se preguntes, cercar informació de diferents fonts, compartir-la amb els companys i companyes de classe, i organitzar-la en els diferents models.
- ✓ Verbalització dels processos i dels resultats, evocant l'experiència realitzada i valorant les aportacions dels altres.
- ✓ Representació gràfica del procés seguit en l'experimentació i de la interpretació dels resultats.
- ✓ Reconeixement i interpretació de diferents rols observables en entorns propers i quotidians.

Raonament i representació

- ✓ Comparació, ordenació i classificació d'objectes i material, establint relacions qualitatives i quantitatives, per reconèixer patrons, verbalitzar regularitats i fer anticipacions.
- ✓ Situació dels objectes en l'espai, reconeixent la posició que ocupen i la distància respecte d'un punt determinat. Orientació en espais habituals de l'habitatge, l'escola i d'entorns coneguts, fent ús de la memòria espacial.

- ✓ Adquisició progressiva de l'autonomia cognitiva que genera el treball basat en l'experimentació i el raonament, amb la comprovació, el contrast i la justificació com a manera habitual de conèixer i d'elaborar explicacions.
- ✓ Identificació de canvis que es produeixen en l'entorn i en el temps, establint relacions causa-efecte.
- ✓ Ús del dibuix com a mitjà de representació: observació de la realitat, processos, canvis.

Àrea de comunicació i llenguatges

Observar, escoltar i experimentar

- ✓ Sensibilitat i interès per l'escolta, l'observació i l'exploració de les possibilitats sonores, simbòliques, cinètiques i plàstiques d'elements de l'entorn.
- ✓ Participació i escolta activa en situacions habituals de comunicació, com ara converses, contextos de joc, activitats de la vida quotidiana i activitats relacionades amb la cultura.

Parlar, expressar i comunicar

- ✓ Ús i valoració progressiva de la llengua oral per evocar i relatar fets, per expressar i comunicar idees, desigs i sentiments, com a forma d'aclarir, organitzar i accedir al propi pensament, per regular la pròpia conducta i la dels altres.
- ✓ Ús de recursos expressius del propi cos i de suports visuals en la comunicació oral.
- ✓ Expressió i comunicació de fets, sentiments i emocions, vivències o fantasies a través del dibuix i de produccions artístiques: musicals, plàstiques, escèniques i audiovisuals.
- ✓ Utilització d'estratègies per fer-se comprendre i per comprendre els altres, amb imitació de models i amb un ús de la llengua cada vegada més acurat:

pronunciació clara, estructura gramatical correcta, lèxic precís i variat, entonació i to de veu apropiats.

- ✓ Participació en converses sobre diferents temes, tot compartint les descobertes, hipòtesis, desitjos, sentiments i emocions, aprenent a contrastar i a incorporar les aportacions dels altres.
- ✓ Ús de la llengua per mostrar acords i desacords i resoldre conflictes de manera apropiada i assertiva.

Interpretar, representar i crear

- ✓ Utilització de la intuïció, la improvisació, la fantasia i la creativitat tant en l'observació i l'escolta com en els processos creatius artístics.
- ✓ Adquisició d'actituds i habilitats necessàries per posicionar-se com a intèrpret, oient, compositor o director: escoltar, observar, interpretar i crear.
- ✓ Ús de procediments, com ara preguntar, negociar, predir, planificar, raonar, simular.

Descripció de l'activitat

Aquesta activitat de descoberta fa rebre diferents impressions de la ciutat mitjançant l'ús dels sentits. A través del joc es passa de la percepció visual a l'exploració per l'oïda, el tacte i l'olfacte. Un exercici d'observació i aprenentatge sensorial que dóna a conèixer diversos elements que conformen el nostre entorn més proper. A més, en desenvolupar-se en dos entorns, es comparen els elements que conformen dos paisatges urbans diferents: el passeig del riu i els carrers de la ciutat.

Inici de l'activitat

1. L'activitat s'inicia al punt de trobada, la plaça de l'Auditori Felip Pedrell, amb una introducció molt breu.
2. Després els alumnes, mestres i monitors es traslladen al passeig del riu, indret on comencen les activitats experimentals.

Passeig del riu

En aquest entorn es desenvolupen una sèrie d'exercicis amb els quals es fan actuar aïlladament cadascun dels sentits (menys el gust, per raons higièniques) per obtenir una percepció de l'entorn.

Vista

3. Es fa un reconeixement visual de diversos elements de l'entorn, identificant els presents al quadern de l'alumne

4. Es recol·lecten alguns objectes característics: pedres, fulles,...

Oïda

5. Primer es realitza un joc d'introducció a l'ús de l'oïda: "Animals cecs", on els alumnes reben el nom d'un animal i amb els ulls embenats i emetent el só característic de l'animal s'han de trobar els que tenen el mateix animal.

6. Després es fa un reconeixement d'elements del paisatge a través de l'oïda, identificant els presents al quadern de l'alumne. Hi ha una ajuda a través de preguntes: Quin ha estat el so més fort que has escoltat? I el més fluix? I el que més t'agrada? I el que t'agrada menys?

Tacte

7. Joc "la capsà màgica" reconeixement d'objectes característics del paisatge pel tacte, sense veure'ls. Els objectes a reconèixer seran els prèviament recol·lectats en l'activitat de la vista

Olfacte

8. Es fa un reconeixement d'elements del paisatge a través de la seva olor amb els ulls tapats, identificant-los després en el quadern de l'alumne.

Rotonda carrer Rosselló

9. Després de realitzar les activitats al passeig del riu ens desplaçem a la plaça de l'auditori Felip Pedrell, vora la rotonda en el carrer Rossell. Aquí es repeteixen els mateixos exercicis

(menys el joc d'introducció “animals cecs”). D'aquesta manera es pot realitzar una comparació entre dos entorns: un espai tranquil a la vora del riu, i un espai merament urbà.

El quadern de l'alumne

El quadern de l'alumne és un quadern en cartolina de quatre pàgines (un DIN A3·plegat per la meitat), que té el mateix format de la resta dels quaderns del programa didàctic “Descobreix la teva ciutat” de l'Ajuntament de Tortosa. El podeu veure en els annexos d'aquesta guia del mestre.

Els element del paisatge que es veuen/ escolten/ toquen /oloren s'aniran identificant en aquest quadern. En les dues pàgines interiors s'hi troben dibuixos de diversos elements del paisatge. Cadascuna d'aquestes il·lustracions va acompanyada d'una sèrie de pictogrames: sota els quatre relacionats amb el sentit amb el que s'ha percebut l'element (ull, orella, ma, nas), i a la dreta els dos relacionats amb l'entorn en què es situa l'element (entorn riu/ entorn urbà). En la darrera pàgina del quadern hi ha una sèrie de vinyetes en blanc amb els pictogrames, de manera que els alumnes puguin dibuixar nous elements.

Així durant l'activitat l'alumne anirà marcant en el quadern els elements del paisatge que ha trobat, indicant amb quin sentit els ha percebut i en quin entorn els ha trobat.

Monitoratge

Com en totes les activitats del programa “Descobreix la teva ciutat” es comptarà amb dos monitors per grup de 20-25 alumnes, per facilitar el seu desenvolupament.

Cronograma de l'activitat	
Exercici	Temps
Arribada i presentació	5 min
Vista al passeig del riu	10 min
Oïda al passeig del riu	15 min
Tacte al passeig del riu	15 min
Olfacte al passeig del riu	10 min
Trasllat entorn rotonda	5 min
Vista entorn rotonda	10 min
Oïda entorn rotonda	5 min
Tacte entorn rotonda	10 min
Olfacte entorn rotonda	5 min
Total	90 min

L'activitat tindrà una durada total de 1,5h. Està composta amb una sèrie d'exercicis o petites activitats, de desenvolupament ràpid, per tal de mantenir l'atenció de l'alumne/-a. Durant el seu desenvolupament es barreja el joc, les explicacions, l'observació i l'anotació al quadern.

Activitats complementàries

Abans de *Sentim la ciutat...*

Aquesta és una activitat de descoberta dels sentits, que es basa en la curiositat que es desperta al voltant de la experimentació. El factor sorpresa és vital per a això i per tant creiem que és millor no treballar el tema amb anterioritat.

Així només cal informar als alumnes de que es farà una activitat de descoberta de l'entorn de la ciutat de Tortosa. Es pot explicar que s'anirà a la plaça de l'auditori Felip Pedrell i el passeig del riu, i fer una discussió amb els/les alumnes sobre on està el lloc, si coneixen l'entorn...

Després de *Sentim la ciutat...*

- 1.** El sentit del gust ha estat deixat de banda per motius higiènics. El podem treballar a l'aula també mitjançant l'experimentació. Per això podem embenar els ulls dels alumnes i fer-los tastar diferents aliments: sal, sucre, llimona, pebre... I després comentar sobre els diferents gustos: dolç, salat, àcid, picant...
- 2.** Treballem els cinc sentits vinculant-los al seu principal òrgan receptor. Retallem de fotos de revistes (que poden portar els mateixos alumnes) imatges dels òrgans relacionats amb els cinc

sentits. Després podem fer un mural (o varis) amb aquests retalls, agrupant les imatges a l'entorn de les paraules: vista, oïda, olfacte, tacte, gust.

- 3.** Podem demanar als alumnes que facin un dibuix amb els elements del paisatge dels dos entorns que hem conegut: entorn del riu i entorn urbà

Annex

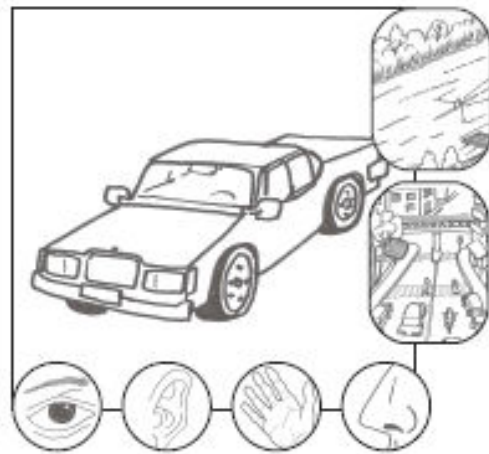
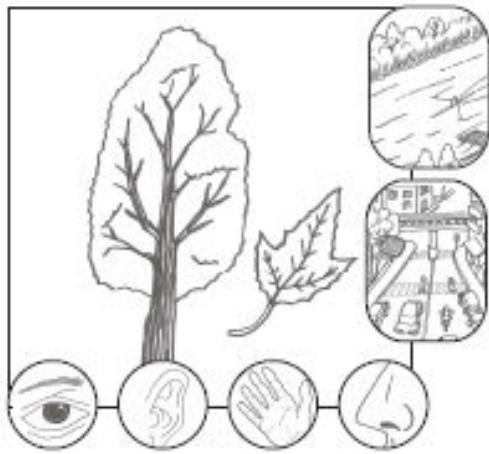
ELS SONS

DESCOBREIX LA TEUA CIUTAT

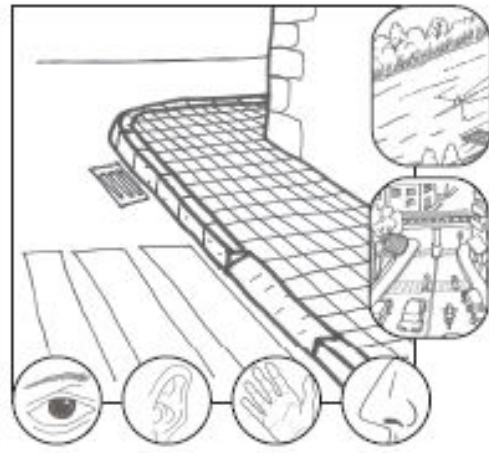
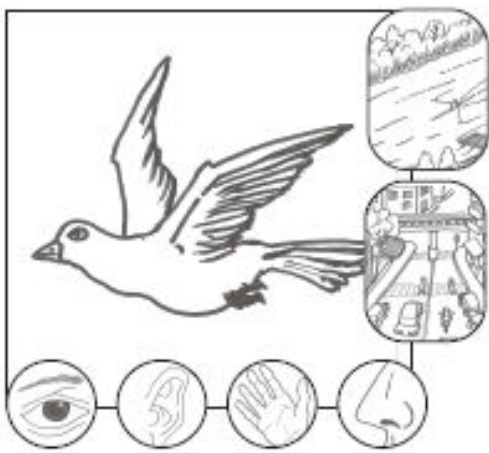
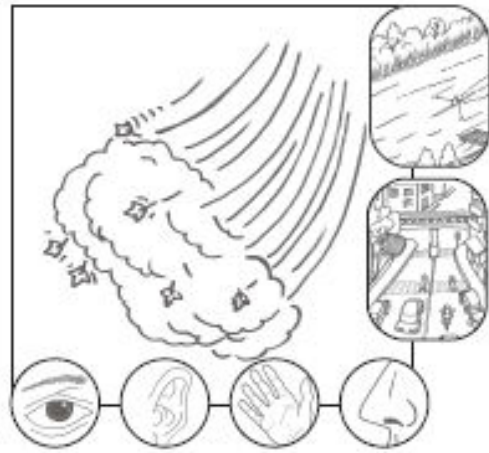
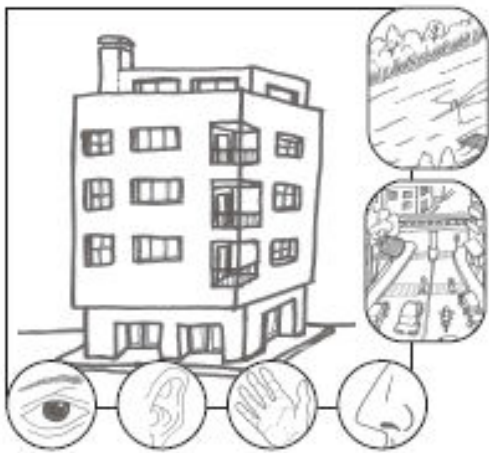
Pla d'Activitats Educatives per a la Descoberta i el Coneixement de la Ciutat de Tortosa

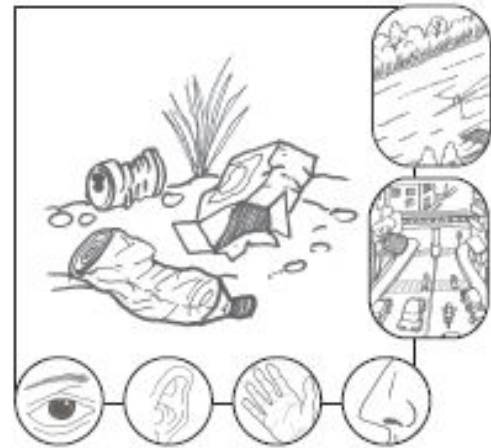
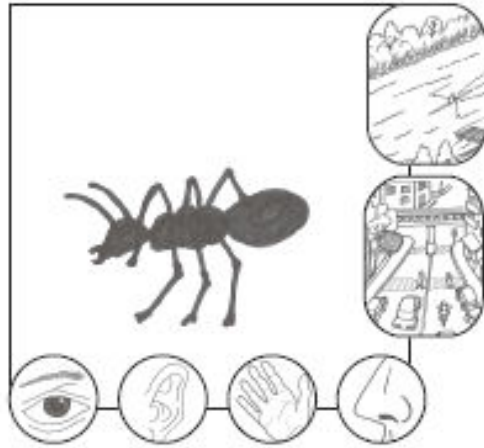
de la ciutat

Descobreix la teua Ciutat

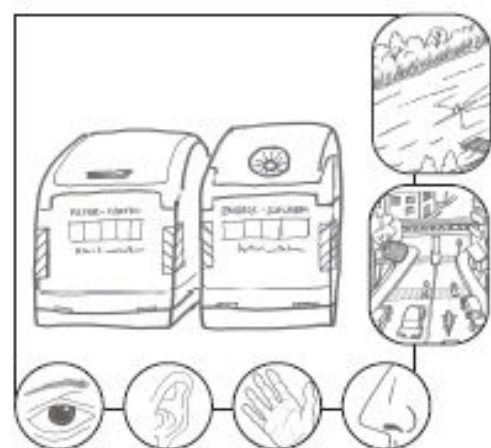
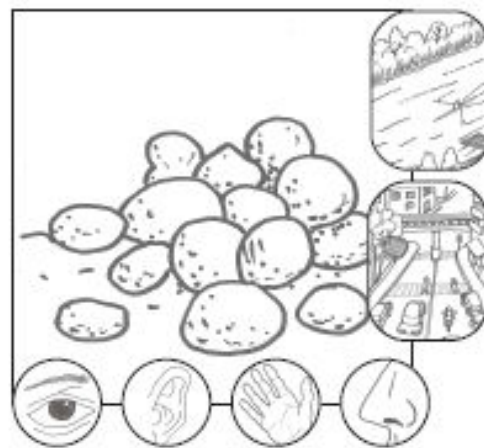
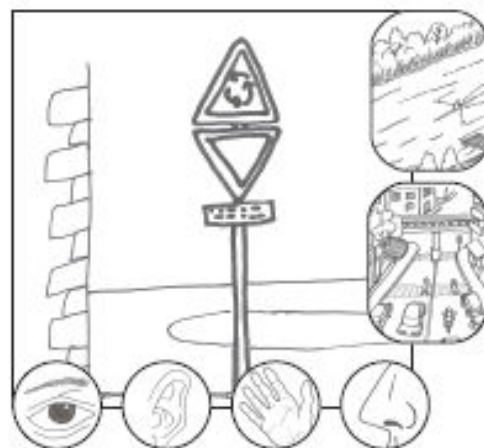

Què he sentit? Com ho ha sentit?

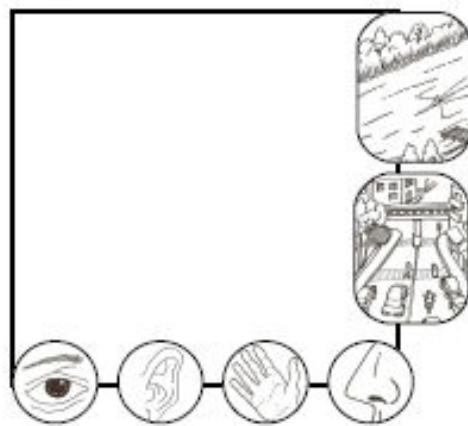
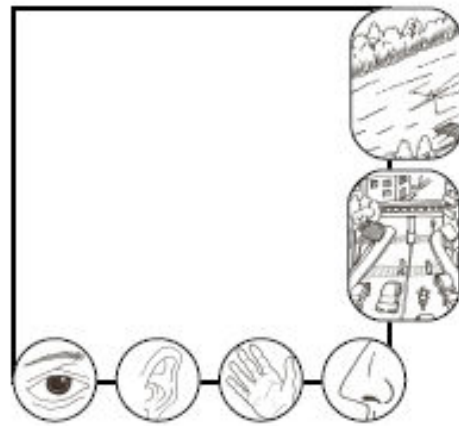
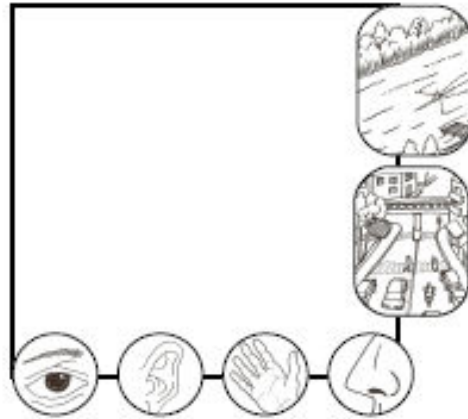
ce simțim? On ho he simțim?

DESCOBREIX LA TEUA CIUTAT

Pla d'Activitats Educatives per a la Descoberta i el Coneixement de la Ciutat de Tortosa

Què
més
he
sentit?

Elaboració de l'activitat i quadern:
Anna Añó,
LACERTA. Serveis Medambientals